

Asia: VN/724/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi asumisneuvonnan tuesta vuosina 2023–2027 annettavasta laista

Asumisneuvonnan nykytila

Millaista asumisneuvontaa toimialueellanne on saatavilla?

Setlementtiasunnot Oy toimii usean kunnan alueella (Helsinki, Espoo, Vantaa, Hyvinkää, Tampere, Turku, Joensuu). Olemme vuonna 2020 perustettu ARA:n hyväksymä yleishyödyllinen vuokrataloyhtiö, jonka 21 asuintaloa sijaitsevat pääosin pääkaupunkiseudulla. Omistajamme ovat Setlementtiliitto ry ja Kalliolan Setlementti. Toimimme arvolähtöisesti: yhteisöllisyys, ekologisuus ja taloudellisuus ohjaavat kaikkea toimintaamme. Tämä näkyy konseptissamme, joka koostuu monipuolisista yhteistiloista taloissamme, tiivistä yhteistyöstä kuntien ja kolmannen sektorin palveluntuottajien kanssa sekä erityisen vahvasta asumisneuvonnan roolista. Kaikissa taloissamme asuu muiden joukossa myös erityistä tukea tarvitsevia ihmisiä (erityisryhmät), joiden tukena on kunnan sosiaalitoimi tai kolmannen sektorin toimija. Kaikki nämä yhdessä ovat taanneet meille keskimääräistä vähäisemmät hädöt, vuokratappiot ja vaihtuvuuden sekä toisaalta keskimääräistä paremman käyttöasteen ja asukkaiden monipuolisen osallisuuden talon toimintaan.

Tuotamme vuokrataloihimme tällä hetkellä laajasti asumisneuvontaa omana työnä. Setlementtiasunnoilla asumisneuvontaa tekevät asumiskoordinaattorit. Työ pitää sisällään kontakteja erilaisista asumiseen liittyvistä asioista, joista toistuvimpina vuokranmaksuvaikeudet, asumishäiriöt ja asunnon huono hoito ja tähän liittyvä asumistilanteen/tuen tarpeen selvittely. Lisäksi asumiskoordinaattorimme neuvovat asukkaitamme esimerkiksi asunnon käytettävyyteen liittyvissä asioissa sekä monipuolisten yhteistilojemme käytössä ja käytänteissä. He ovat myös keskeisessä roolissa asukkaiden turvallisuuden tunteen ja yhteisöllisyyden tukemisessa.

Asumiskoordinaattorit tekevät verkostotyötä mm. asukkaan sosiaalityöntekijän, KELA:n, asukkaan omaisen tai tuetun asumisen palveluntuottajan kanssa. Noin 85 % asumisneuvontaan tulevista kontakteista hoituu suoraan asumiskoordinaattorin ja asukkaan välillä ilman yhteistyötahoja.

Mitä tarpeita asumisneuvonnan saatavuuden parantamiseen tai kehittämiseen olisi toimialueellanne?

Emme saa tällä hetkellä taloudellista tukea asumisneuvonnan tuottamiseen vaan se rahoitetaan omakustannevuokrilla. ARA:lta olemme saaneet projektirahoitusta asumisneuvontatoiminnan kehityshankkeisiin. Emme luonnollisesti saa myöskään kunnilta asumisneuvontaan taloudellista tukea. STEA ei tietojemme mukaan ole tähän mennessä myöntänyt rahoitusta kaltaiselle yleishyödylliselle yhteiskunnalliselle yritykselle.

Näkemyksemme on, että asumisneuvonta tulisi tuottaa verorahoin, ei omakustannevuokralla.

Mikä on organisaationne oma rooli asumisneuvonnassa?

Ks. vastaus kysymykseen 1.

Lain tavoitteet

Miten hyvin esitysluonnos onnistuisi arvionne mukaan parantamaan asumisneuvonnan saatavuutta toimialueellanne tai yleisesti?

Lakiluonnos sisältää ongelmia Settlementiasunnot Oy:n kaltaisille toimijoille, koska rahoituksen hakeminen on rajattu esitysluonnoksessa vain kunnille.

Koska esitetyn lakiluonnoksen henki on, että asumisneuvonnan tuotantoa ja kehittämistä rahoitettaisiin verovaroin, on tärkeää varmistaa se, että yksityiset usean kunnan alueella toimivat asumisneuvonnan tuottajat saavat riittävän yksinkertaisella hallintomallilla riittävän rahoituksen. Muutoin vaarana on, että asukkaamme ovat eriarvoisessa asemassa kunnan asukkaaseen, jonka ensisijaisena asumisneuvonta on kunnan oma asumisneuvonnan tuotanto. Oletuksena on, että kunnan asumisneuvonnasta ohjattaisiin kääntymään oman omakustannevuokralla rahoitetun asumisneuvontamme piiriin. Esimerkiksi yrityksemme kohdalla joutuisimme neuvottelemaan palvelutuotannosta seitsemän eri kunnan mahdollisesti erilaisten sopimusrakenteiden ja raportointivastuiden mukaisesti.

Miten hyvin esitysluonnos arvionne mukaan onnistuisi edistämään asumisneuvonnan laajentamista kaikkiin asukkaisiin asunnon hallintaperusteesta riippumatta?

Pidämme hyvänä lakiluonnoksessa esitettyä tavoitetta asumisneuvonnan saatavuuden parantamisesta kaikille asukkaille asunnon hallintamuodosta riippumatta. Esitämme kuitenkin, että kaltaisemme toimijan kohtaamat yllä kuvatut haasteet huomioidaan lain valmistelussa.

Miten hyvin esitysluonnos arvionne mukaan mahdollistaisi erityisten asukasryhmien (mm. nuoret, maahanmuuttajat) tarpeisiin vastaamisen?

Lakiesityksen taustoituksessa erityisryhmien tarpeet on ansiokkaasti kuvattu. Kuitenkin epäselväksi jää, millä tavalla tämä konkreettisesti toteutettaisiin esitetyn mallin puitteissa. Edelleen pidämme tärkeänä, että ikääntyneet huomioidaan tärkeänä asukasryhmänä, jonka asumisneuvontatarpeisiin tulee panostaa riittävästi, vaikka ikääntyneiden palvelukartoitusta ja palveluohjausta säädellään myös muualla.

Vaikutukset alueellanne

Millaisia vaikutuksia esityksellä olisi organisaatiossanne järjestettävään asumisneuvontaan tai asumisen ohjaukseen ja sen rahoitukseen?

Emme saa tällä hetkellä taloudellista tukea asumisneuvonnan tuottamiseen vaan se rahoitetaan omakustannevuokrilla. Näkemyksemme on, että asumisneuvonta tulisi tuottaa verorahoin, ei omakustannevuokralla. Huolemme on, että kun vain kunnat voivat saada esityksen mukaan asumisneuvonnan avustusta, kaltaiseltamme pieneltä toimijalta evätään tosiasiallinen mahdollisuus saada asumisneuvontatoiminnan tuottamiseen tukea. Usean kunnan alueella toimivan yrityksen tulisi neuvotella kunkin kunnan kanssa erikseen palvelutuottamisen mallista. Tämä mahdollisesti veisi enemmän resursseja kuin tuottaisi rahoitusta.

Esityksen henki ja tavoitteet kuvastavat juuri sen kaltaista asumisneuvontatoimintaa, kuin mitä Settlementtiasunnot tällä hetkellä tekee (ks. kuvaus toiminnasta kysymyksessä 1). Lakiesitys ei kuitenkaan sisällä toimivaa rahoitusmallia meidän nykyisen toimintamme mukaisen asumisneuvonnan tuotantoon. Koemme tämän paradoksaalisena, koska asumisneuvontatoimintamme vastaa kattavasti lakiesityksen taustoituksessa esille tuotuihin haasteisiin. Koemme, että pitkälle kehitetty mallimme voi toimia esimerkkinä yhteiskunnallisesti vaikuttavasta asumisneuvonnan tuottamisesta.

Järjestettäisiinkö asumisneuvontaa jatkossa arvionne mukaan (a) kunnan omana työnä vai (b) ostopalveluna (minkä tahojen kanssa)?

Tahtotilamme on, että saamme asumisneuvontamme ja sen kehittämiseen riittävän julkisen rahoituksen, jotta asukkaamme ovat tasavertaisessa asemassa muiden kanssa.

Avustuksen käyttötarkoitukset

Asumisneuvonta Suomessa -selvityksen (2019) mukaan ARA-kantaa koskevat valtionavustukset (0,9 miljoonaa vuosittain) ovat kattaneet 11 % asumisneuvonnan kokonaisrahoituksesta. Vuonna 2022 myönnettävissä on 3 miljoonaa euroa, joka kohdennetaan asumisneuvonnan laajentamiseen ja kehittämiseen. Nyt lausuntokierroksella olevan esitysluonnoksen mukaan vuoden 2023 alusta lähtien myönnettävissä olisi 4 miljoonaa euroa, josta voitaisiin avustusta kohdentaa myös olemassa olevan asumisneuvonnan kuluihin. Kannatatteko tätä ratkaisua vai tulisiko avustusta jatkossakin myöntää vain uuteen asumisneuvontapalveluun ja asumisneuvontapalvelun laajentamiseen tai kehittämiseen? Miksi?

Esitetty resurssi on hyvä alku asumisneuvonnan laajentamiseen. Asumisneuvonnan kattavaan tuottamiseen vastaamaan luonnoksessa kuvattuja haasteita ja tavoitteita esitetty resurssi ei ole riittävä. Toisin sanoen pidämme hyvänä että myös asumisneuvonnan tuotantoa rahoitetaan, mutta oletamme, että rahoitustarve tulee kasvamaan asumisneuvonnan laajennettua koskemaan kaikki asukastyhmät hallintamuodosta riippumatta.

Vapaa sana

Mitä muuta haluatte lausua esitysluonnoksesta? Tässä voi myös antaa mahdolliset pykäläkohtaiset kommentit.

-

Mesimäki Marja
Setlementtiasunnot Oy